

ODPRTO PISMO
MEDNARODNEMU SODIŠČU ZA ČLOVEČANSKE PRAVICE V
STRASSBOURGU

Mednarodna zveza za vizualno antropologijo v Parnuju, Estonija, mi je aprila letos poslala v podpis Odprto pismo, v katerem objavlja tragično smrt svojih članov, latvijskega filmarja in antropologa Andrisa Slapniša ter kamermana Gvida Zvaigzna. Njihovo pismo v angleščini objavljamo v slovenskem prevodu.

Odprto pismo

20. januarja 1991 je bil v Rigi, Latvija, ubit filmar, umetnik in antropolog Andris Slapniš, ko je snemal juriš sovjetskih Črnih baretk na Ministrstvo notranjih zadev. 16 dni kasneje je umrl 32 letni latvijski kamerman Gvido Zvaigzne zaradi poškodb v istem napadu.

Andris je bil izjemno talentiran antropolog in filmar. Živel in delal je med Čukči, Kanti, Eskimi in drugimi ljudstvi, kjer je snemal filme in ustvarjal razumevanje med različnimi kulturnimi vrednotami. Snemal je rituale, tradicije in verovanja domorodnih ljudi, torej vse, kar bo nekoč izgubljeno zaradi utapljanj teh skupin v drugačnih kulturah. Njegovo delo se ni odlikovalo samo po umetniški plati, ampak je imelo tudi znanstven pomen.

Gvido je bil dopisni študent Moskovskega filmskega inštituta. Do zaslužene diplome mu je manjkalo samo zaključni film.

Ne žalujemo samo za Andrisom in Gvidom, ampak sočustvujemo tudi z njunima vdovama Natašo in Daigo, ki sta zdaj ostali sami. Andrisova 4 letna hčerka in Gvidova 6 letna Una in 11 mesečni Krishjanis nimajo več očetov.

Andris in Gvido bosta ostala globoko v spominu tistih, ki se borijo za svobodo in neodvisnost Baltskih narodov.

Trdno verujemo, da njuni smrti nista bili slučajni. Tudi drugi predstavniki medijev so bili poškodovani. Vladimir Brežnev, kamerman Moskovske televizije je bil ustreljen v glavo. Hannu Vaisanenu, uredniku Finske televizije so sovjetske enote zlomile roko.

Sedem dni pred dogodki v Rigi so sovjetske enote napadle televizijski stolp v Vilniusu v Litvaniji in za sabo pustile 14 mrtvih in več kot 100 ranjenih. Vojaške enote so uničile ali zasegle mnogo kamer. Najostreje obsojamo te aktivnosti. Cenzura ima več oblik in te aktivnosti predstavljajo njeno skrajno obliko. To je zločin nad neoboroženimi ljudmi, ki niso prisotni, da bi sodelovali v nasilju, ampak, da bi beležili dogodke. To je kršitev najosnovnejše in najdragocenejše od vseh človečanskih

pravic : pravice do samega življenja.

Zahtevamo, da filmarji in novinarji delujejo svobodno in širijo svoje izdelke širom po svetu. Nujno je, da zabeležijo vse krutosti, kadarkoli in kjerkoli se pojavijo.

Filmarjem mora biti zagotovljena imuniteta, podobna diplomatski, ko so priče raznim dogodkom v imenu javnosti. Moramo imeti možnost delati v ospredju dogajanja, ne da bi se bali namernih poškodb. Cenzura dokumentiranja dogodkov je prvi korak tistih, ki vladajo s silo. Svetovna javnost mora biti obveščena. Samo tako so ljudje lahko resnično svobodni.

Pozivamo mednarodno sodišče naj opravi formalno raziskavo o smrti Andrisa Slapinša in Gvida Zvaigzna. Zločin ni bil storjen samo nad njima in njunima družinama, temveč tudi nad vsemi, ki beležijo in razširjajo resnico.

To pismo so podpisali filmarji, znanstveniki in umetniki iz Francije, Kanade, Norveške, Italije, Jugoslavije, Avstrije, Nemčije, Anglije, Japonske, Švedske, Švice, Estonije, Finske, Nizozemske in ZDA.

Lista podpisovanja je še odprta. Pridružite se ji.

Telex: 173134 ESTO SU

V svojem dopisu Mednarodna zveza za vizualno antropologijo v Parnuju sporoča, da so ustanovili nagrado Andrisa Slapinša v podporo domačim filmarjem. Prvič bo podeljena na letošnjem Festivalu vizualne antropologije v Parnuju. Vsebovala bo tudi štipendijo ali profesionalno filmsko opremo.

Naško Križnar